Pojęcia kluczowe: *polityka narkotykowa, Bliski Wschód, posiadanie narkotyków, nowe substancje psychoaktywne*

Katarzyna Tkaczyk-Rymanowska

Między świeckością a szariatem – posiadanie nowych substancji psychoaktywnych w tureckim i emirackim prawie karnym na tle polityki narkotykowej obu krajów

Abstrakt

Posiadanie narkotyków, w tym NSP, stanowi wyzwanie prawne i społeczne w skali globalnej. Podczas gdy w krajach Zachodu obserwuje się często liberalizację prawa, w wielu państwach Azji i Bliskiego Wschodu utrzymują się regulacje restrykcyjne. Analiza polityki narkotykowej Turcji i Zjednoczonych Emiratów Arabskich (ZEA) uwidacznia kontrast między państwem świeckim a islamskim: Turcja stosuje kary proporcjonalne do rodzaju substancji i intencji sprawcy, wspierane mechanizmami monitorowania narkotyków i współpracy z *EMCDDA (EUDA)*, natomiast w ZEA obowiązuje polityka zero-tolerancji, a handel narkotykami może skutkować karą śmierci. Artykuł podkreśla znaczenie uwarunkowań kulturowych, religijnych i prawnych w kształtowaniu polityki narkotykowej. Analiza opiera się na metodzie prawnoporównawczej, wybranych pozycjach z literatury i raportów międzynarodowych oraz uwzględnieniu kontekstu kulturowego i religijnego.

I. Wprowadzenie

Problem posiadania narkotyków, w tym nowych substancji psychoaktywnych (NSP)[1], od dekad stanowi jedno z poważniejszych wyzwań prawnych i społecznych

1 Nie mają one swojej definicji w prawie międzynarodowym publicznym. UNODC definiuje je jako substancje odurzające, w postaci czystej lub w postaci preparatu, które nie podlegają Jednolitej Konwencji o środkach odurzających z 1961 r. ani Konwencji o substancjach psychotropowych z 1971 r., ale mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia publicznego. Termin „nowy" niekoniecznie odnosi się do nowych substancji dopiero odkrytych, kilka NPS zostało po raz pierwszy zsyntetyzowanych dziesiątki lat temu, ale do substancji, które niedawno dostępne są na rynku. *NPS New psychoactive substances*, UNODC 2020, s. 2. Niekiedy nazywane były dopalaczami, *designer drugs* czy *research chemicals*. Szerzej na ten temat: K. Tkaczyk-Rymanowska, *Prawnokarne aspekty posiadania nowych substancji psychoaktywnych w Polsce na tle polityki narkotykowej wybranych krajów*, Rzeszów 2025, s. 71-72.

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.06.5

na świecie. Poszczególne państwa różnią się jednak w sposobie reagowania na to zjawisko. Podczas gdy w Europie i Ameryce Północnej (w niektórych przypadkach także i Południowej) obserwuje się stopniowy proces liberalizacji prawa dotyczącego konsumenckiego posiadania środków o działaniu psychoaktywnym, w wielu krajach Azji i Bliskiego Wschodu obowiązują regulacje o wyjątkowo restrykcyjnym charakterze. Szczególnie interesującym przykładem porównawczym są Turcja i Zjednoczone Emiraty Arabskie (ZEA). Oba państwa traktują szeroko pojęte „narkotyki" jako poważne zagrożenie dla społeczeństwa, jednak stoją na gruncie odmiennych regulacji prawnych. Turcja jest państwem świeckim, choć zamieszkanym w zdecydowanej większości przez ludność muzułmańską, natomiast ZEA to federacja siedmiu monarchii absolutnych, w której islam jest religią państwową, a prawo szariatu (*Islamic Shari*) stanowi podstawę ustawodawstwa[2].

Polityka narkotykowa stanowi jeden z najbardziej wymiernych wskaźników podejścia państwa do kwestii bezpieczeństwa publicznego, porządku prawnego oraz wpływu kultury i religii na legislację. Analiza regulacji prawnych obowiązujących w Turcji i ZEA pozwala wskazać, w jaki sposób podłoże kulturowe i religijne kształtują cele, kary oraz środki prewencyjne stosowane wobec użytkowników, posiadaczy, handlarzy i przemytników narkotyków. W Turcji, mimo że islam jest dominującą religią w społeczeństwie, konstytucja jasno określa państwo jako świeckie[3], co oznacza formalny rozdział instytucji religijnych od aparatu państwowego i systemu prawnego. Regulacje dotyczące posiadania narkotyków, w tym NSP, koncentrują się przede wszystkim na ochronie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, a ich konstrukcja

2 Islamski szariat stanowi jedno z podstawowych źródeł prawa w ZEA. Zgodnie z Konstytucją islam jest religią państwową, a szariat uznawany jest za główne źródło ustawodawstwa. System ten opiera się na kilku kluczowych fundamentach: na Koranie, uznawanym za słowo Boga i podstawowe źródło norm prawnych; Sunnie, obejmującej przekazy i nauki proroka Mahometa; Idżmie (Ijma), czyli konsensusie uczonych religijnych w sprawach nieuregulowanych w Koranie i Sunnie; oraz Kijasie (Qiyas), rozumowaniu przez analogię, stosowanemu w sytuacjach braku jednoznacznych regulacji, w powiązaniu z innymi źródłami prawa. *The Federal Judiciary*, https://u.ae/en/about-the-uae/the-uae-government/the-federal-judiciary/ (1.09.2025 r.). W świetle prawa szariatu używanie, posiadanie, handel narkotykami jest jednoznacznie zakazane, gdyż substancje odurzające „szkodzą rozumowi" i prowadzą do zniszczenia podstawowych dóbr chronionych przez islam, takich jak religia, życie, zdrowie, potomstwo i majątek. Koran wyraźnie potępia środki odurzające, wskazując, że są dziełem szatana i należy ich unikać, a hadisy Mahometa jednoznacznie zakazują każdej substancji powodującej odurzenie, klasyfikując ją jako khamr i haram. Zakaz obejmuje wszystkie środki psychoaktywne, w tym haszysz i opium, ponieważ prowadzą do uszczerbku zdrowia psychicznego, odwracają uwagę od Boga i modlitwy oraz mogą zagrażać życiu, https://aliftaa.jo/research-fatwa-english/3880/Islamic-Ruling-on-Drug-Trafficking-and-Money-Earned-from-it (1.09.2025 r.).

3 W celu zdystansowania się od islamskiej przeszłości imperialnej nowo powstała Republika Turcji w latach 20. i 30. XX w. przeszła głęboką transformację polityczno-prawną pod przewodnictwem swojego założyciela i pierwszego prezydenta, Mustafy Kemala Atatürka. Wbrew powszechnym przekonaniom Atatürk nie ustanowił jednak Republiki jako państwa świeckiego od momentu jej proklamacji. Konstytucje z lat 1921 i 1924 zawierały bowiem zapis, iż „religią urzędową jest islam". Klauzula ta została usunięta dopiero w 1928 r., a w 1937 r. zasada świeckości została wprost wpisana do konstytucji jako fundament ustroju państwowego. Od tego momentu Turcja oficjalnie przyjęła model państwa świeckiego. Kolejne konstytucje – z 1961 r. oraz obowiązująca od 1982 r. – utrzymały tę zasadę. Obecnie konstytucja jednoznacznie stanowi, iż Republika Turcji jest demokratycznym, świeckim i społecznym państwem prawa, opartym na zasadach pokoju publicznego, solidarności narodowej i sprawiedliwości, poszanowaniu praw człowieka, wierności nacjonalizmowi Atatürka oraz fundamentalnych założeniach określonych w preambule. *Türkiye Cumhuriyeti Anayasası* – Konstytucja Republiki Turcji, art. 2: *The Republic of Türkiye is a democratic, secular and social state governed by the rule of law*. Constitution of the Republic of Türkiye & Rules of Procedure of the Grand National Assembly of Türkiye, https://www5.tbmm.gov.tr/yayinlar/2021/TC_Anayasasi_ve_TBMM_Ic_Tuzugu_Ingilizce.pdf (1.09.2025 r.).

jest silnie inspirowana wzorcami prawa z krajów europejskich. Posiadanie narkotyków zagrożone jest karą pozbawienia wolności, natomiast handel i przemyt podlegają wieloletnim sankcjom izolacyjnym oraz wysokim karom finansowym. W praktyce turecka policja prowadzi częste kontrole, szczególnie w dużych miastach i regionach turystycznych, gdzie ryzyko przestępczości narkotykowej jest większe. System turecki przewiduje przy tym rozróżnienie rodzajów substancji oraz intencji sprawcy, co umożliwia pewną elastyczność w stosowaniu kar. Ponadto Turcja od 2014 r. uczestniczy w europejskich mechanizmach monitorowania narkotyków, raportując swoje dane w ramach Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA, obecnie EUDA)[4]. Dzięki temu kraj systematycznie dostarcza informacji dotyczących używania narkotyków, trendów w konsumpcji, przypadków związanych z NSP oraz interwencji policyjnych i medycznych. Raportowanie w ramach EUDA pozwala Turcji na porównanie własnej sytuacji z innymi państwami, a także wspiera rozwój polityki narkotykowej opierającej się na dowodach naukowych i doświadczeniach międzynarodowych.

W odróżnieniu od Turcji, ZEA funkcjonują jako państwo islamskie, w którym normy prawa szariatu stanowią konstytucyjny fundament systemu legislacyjnego (art. 7 konstytucji)[5]. Surowość polityki narkotykowej wynika zarówno z religijnej nieakceptowalności środków odurzających[6], jak i z pragmatycznej troski o wizerunek kraju[7]. Nawet śladowe ilości narkotyków obecne w organizmie, na ubraniu lub przedmiotach osobistych mogą skutkować karą pozbawienia wolności, zaś handel i przemyt są zagrożone karą śmierci[8]. Prawo w ZEA nie dokonuje rozróżnienia między „miękkimi" a „twardymi" narkotykami, a procedury stosowane przez służby cechuje wyjątkowa restrykcyjność, co skutkuje konsekwentnym wdrażaniem polityki zero-tolerancji.

Celem analizy obu systemów prawnych jest wykazanie, że choć Turcja, jak i ZEA stosują restrykcyjne przepisy wobec posiadaczy narkotyków (w tym NSP), ich *ratio legis* różni się zasadniczo. W Turcji nacisk kładziony jest na ochronę porządku publicznego oraz implementację wzorców świeckiego prawa europejskiego, podczas

4 Turcja jest członkiem EMCDDA od 2014 r., zaś działania krajowe dotyczące monitorowania narkotyków są prowadzone przez Turkish Drugs and Drug Addiction Monitoring Center (TUBİM). *European Union Agencies*, https://www.ab.gov.tr/52453_en.html (1.09.2025 r.).

5 United Arab Emirates Constitution 2015 – 1436, Pierwotnie weszła w życie 2.12.1971 r. jako Konstytucja Tymczasowa, a ratyfikowana jako Konstytucja Stała w maju 1996 r., uwzględniono wersję z 2015 r. Przepis art. 7 zd. 1 konstytucji stanowi: *Islam is the official religion of the UAE. The Islamic Shari'a is a main source of legislation in the UAE.*

6 H. A Al Ghaferi, A. Y Ali, T. A Gawad, S. Wanigaratne, *Developing substance misuse services in United Arab Emirates: the National Rehabilitation Centre experience*, „British Journal of Psychiatry International" 2017/14(4), s. 92 i n.

7 N. Walczak, *Czy w Emiratach jest bezpiecznie? Fakty, które musisz znać przed podróżą*, https://hellastravel.pl/czy-w-emiratach-jest-bezpiecznie-fakty-ktore-musisz-znac-przed-podroza (1.09.2025 r.); P. Appleby, M. Peters, *Is the UAE's Role as a Safe Haven for Traffickers Waning?*, „Insight Crime" z 10.06.2025 r., https://insightcrime.org/news/is-the-uaes-role-as-a-safe-haven-for-traffickers-waning/ (1.09.2025 r.).

8 A. R. Abdul, *Understanding UAE's laws on Narcotics and Psychotropic Substances*, 3.01.2025 r., https://abspartners.ae/uae-laws-on-narcotics-psychotropics/ (1.09.2025 r.).

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.06.5

gdy w ZEA surowość przepisów wynika z religijnej normatywności oraz dbałości o międzynarodowy wizerunek państwa.

II. Posiadanie NSP na tle polityki narkotykowej w Turcji

Po upadku Imperium Osmańskiego i wprowadzeniu szeregu reform przez Mustafę Kemala Atatürka[9] Turcja przyjęła model państwa świeckiego, silnie inspirowany europejskimi systemami prawnymi i administracyjnymi[10]. Fundamentem tych przemian była zasada laicyzmu (*laiklik*)[11], zakładająca oddzielenie instytucji religijnych od aparatu państwowego oraz gwarantująca neutralność prawa wobec wyznań. W praktyce oznacza to, że konstytucja Turcji nie opiera prawa państwowego na normach religijnych, a decyzje legislacyjne i sądownicze mają charakter świecki i opierają się na kryteriach naukowych, a nie wyznaniowych. Jednocześnie islam pozostaje dominującą religią społeczeństwa tureckiego, kształtując kulturę, tradycje i obyczaje obywateli. Ten dualizm – świeckie instytucje państwowe funkcjonujące w kontekście przeważającej w społeczeństwie religii islamu – wyraźnie oddziałuje na kształt prawa karnego oraz polityki narkotykowej, gdzie motywacje świeckie współistnieją z wrażliwością społeczną wynikającą z określonych wartości kulturowych i religijnych[12]. Należy podkreślić, że turecka policja oraz służby graniczne regularnie prowadzą działania wymierzone w nielegalny obrót narkotykami. Szczególnym nadzorem objęte są duże miasta, takie jak Stambuł czy Ankara, a także regiony turystyczne, w których kontakt cudzoziemców z substancjami odurzającymi jest częstszy niż w innych regionach kraju. Turcja pełni bowiem istotną funkcję punktu tranzytowego dla narkotyków, w tym także NSP przemieszczanych z Bliskiego Wschodu i Azji do Europy[13]. W zakresie konsumpcji w kraju dominują opioidy (przede wszystkim heroina) oraz NSP, w tym syntetyczne kannabinoidy i katynony. Obserwuje się również użycie amfetaminy i kokainy, choć w zdecydowanie mniejszym stopniu[14]. Wobec powyższego władze przywiązują dużą wagę do zwalczania podaży i przemytu, traktując je jako poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego[15].

9 F. Ali, M. Fidler, *100 years of the Republic of Turkey – in pictures*, „The Guardian" 29.10.2023 r., https://www.theguardian.com/world/2023/oct/29/100-years-of-the-republic-of-turkey-in-pictures (1.09.2025 r.); M. Dahl, *Wprowadzenie do tureckiego prawa administracyjnego*, „Studia Iuridica Toruniensia" tom XVI, s. 50.

10 Warto zwrócić uwagę na monografię autorstwa A. Adamczyka, *Ustrój polityczny Turcji w latach 1918–1960*, Warszawa 2013, która pozostaje dotychczas jedną z niewielu polskich publikacji z zakresu historii państwa i prawa poświęconą wyłącznie reformom prawnoustrojowym w Turcji po 1909 r.

11 E. Peker, *Beyond Positivism: Building Turkish Laiklik in the Transition from the Empire to the Republic (1908–38)*, „Social Science History" 2020/44, s. 301 i n.

12 A. Szymański, *Między islamem a kemalizmem, problem demokracji w Turcji*, Wyd. PISM 2008, s. 33 i n.

13 *Current situation with respect to regional and subregional cooperation*, UNODC 2020, s. 10.

14 *High-risk drug use and new psychoactive substances, Results from an EMCDDA trendspotter study 2017*, s. 5 i n.

15 *Current…*, s. 10.

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.06.5

Głównym aktem prawnym dotyczącym obrotu substancjami psychoaktywnymi jest ustawa nr 2313 o kontroli środków odurzających[16]. Ustawa ta reguluje zasady uzyskiwania zezwoleń na produkcję, przechowywanie, import oraz eksport środków odurzających, przewidując jednocześnie, że wszelkie działania przeprowadzone z naruszeniem jej przepisów stanowią przestępstwo, podlegające ściganiu na podstawie art. 188 k.k. Wraz z rozporządzeniami wykonawczymi akt ten określa również katalog substancji odurzających. Od 2011 r. do wykazu substancji kontrolowanych systematycznie włączane są NSP, co oznacza, iż w tureckim porządku prawnym brak jest odrębnych regulacji odnoszących się do NSP. Państwo to stosuje model konwencyjny[17], polegający na sukcesywnym włączaniu NSP do już obowiązujących wykazów substancji kontrolowanych[18]. Od tego momentu stają się one substancjami kontrolowanymi na takich samych zasadach jak „klasyczne" narkotyki. Jako pierwsze w 2011 r. dodano: szereg związków 2C i JWH oraz khatu[19]. Alfa-PvP, MDPV, TFMPP, mefedron, AM-2201, JWH-201 i 302 oraz *Salvia divinorum* zostały dodane już w 2012 r.[20] W 2014 r. dodano związki JWH, związki CP, PMMA i aminoindany, np. 5-AI[21]. Do 2015 r. rząd Turcji zgłosił kontrolę 340 NPS. W 2016 r. do listy substancji kontrolowanych dodano również kilka benzodiazepin, takich jak adinazolam, deschloroetizolam, diklazepam, flubromazepam, flubromazolam, meklonazepam i pirazolam[22]. W 2015 r.[23] ustawa nr 2313 została gruntownie znowelizowana, uwzględnione zostały w niej definicje generyczne niektórych grup NSP, którymi objęto: syntetyczne kannabinoidy, tryptaminy i syntetyczne katynony. Ten nowy model definiowania obejmuje także ostatnio pojawiające się syntetyczne kannanbinoidy, takie jak PB-22[24].

Odpowiedzialność karna za posiadanie i obrót narkotykami uregulowana została w III części Kodeksu karnego, w rozdziale przestępstw przeciwko zdrowiu publicznemu[25]. Zgodnie z art. 188 k.k osoba, która wytwarza, importuje lub eksportuje narkotyki bądź używki bez wymaganego zezwolenia albo z naruszeniem jego warunków, podlega

16 Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun nr 2313, wersja 19: https://www.lexpera. com.tr/mevzuat/kanunlar/uyusturucu-maddelerin-murakabesi-hakkinda-kanun-2313 (10.07.2025 r.).

17 Turcja jest stroną konwencji narkotykowych: Jednolitej konwencji o środkach odurzających z 1961 r. (z późniejszymi zmianami protokołem z 1972 r.), Konwencji o substancjach psychotropowych z 1971 r. oraz Jednolitej konwencji przeciwko nielegalnemu obrotowi środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi z 1988 r.

18 Początkowo do kontroli obrotu NPS wykorzystywano przepisy celne, zwłaszcza art. 191 ustawy nr 4458 z 27.10.1999 r. Czyn polegający na nielegalnym wprowadzeniu w obszar celny substancji psychoaktywnych należało traktować jak przemyt. Generował on odpowiedzialność przewidzianą w części IX ustawy. Tekst ustawy: http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4458.pdf (10.07.2025 r.).

19 Karar Sayısı: 2011/1310; http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110213-4.htm (10.07.2025 r.).

20 Karar Sayısı: 2012/2861: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120322-1-6.htm (10.07.2023 r.).

21 Kararname 03/01/2014: http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/02/20140207-8-1.pdf (10.07.2023 r.).

22 Karar Sayısı: 2016/9712: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/01/20170112-8.pdf (10.07.2023 r.).

23 Karar Sayısı: 2015/7238: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/02/20150206-11.htm (10.07.2023 r.).

24 *Generic Legislation for Republic of Turkiye*, https://www.unodc.org/LSS/Country/DetailsLegalSystem? code=GL&country=TR (10.07.2025 r.).

25 Türk Ceza Kanunu nr 5237: https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/turk-ceza-kanunu-5237 (10.07.2025 r.).

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.06.5

karze pozbawienia wolności w wymiarze od 20 do 30 lat oraz grzywnie. Natomiast kto sprzedaje, oferuje do sprzedaży, przekazuje, przesyła, przewozi, przechowuje, kupuje, przyjmuje lub posiada narkotyki bez wymaganego zezwolenia lub wbrew jego postanowieniom, podlega karze pozbawienia wolności nie krótszej niż 10 lat oraz grzywnie. W sytuacji, gdy odbiorcą lub nabywcą substancji jest osoba małoletnia, minimalny wymiar kary pozbawienia wolności dla sprawcy wynosi 15 lat.

Wysokość kary za przestępstwa narkotykowe zależy także od rodzaju środka psychoaktywnego oraz od miejsca przechowywania lub obrotu taką substancją[26]. Jeżeli przedmiotem czynności wykonawczej jest heroina, kokaina, morfina, syntetyczne kannabinoidy i ich pochodne, syntetyczne katynony i ich pochodne, syntetyczne opioidy i pochodne lub amfetamina i jej pochodne, albo gdy czyn jest popełniony w szczególnym miejscu lub obiekcie jak: szkoły, internaty, szpitale, koszary lub miejsca kultu religijnego albo inne przeznaczone na cele lecznicze, edukacyjne, wojskowe i społeczne oraz w miejscach publicznych, karę, która wskazana została powyżej, zwiększa się o połowę. Kara ulega obostrzeniu i zwiększeniu o połowę także wówczas, gdy przestępstwa wskazane powyżej zostały popełnione wspólnie przez trzy osoby lub więcej, a także w przypadku działalności zorganizowanej. Przepisy te mają zastosowanie również do wszelkich substancji, których produkcja wymaga zezwolenia organów publicznych lub których sprzedaż uzależniona jest od recepty wystawionej przez uprawnionego lekarza, pod warunkiem że substancje te wykazują działanie odurzające. W takich przypadkach jednak przewidziana kara może zostać zmniejszona o połowę. Czynności sprawcze obejmujące prekursory zostały z kolei zagrożone karą pozbawienia wolności nie krótszą niż jeden rok oraz grzywną. W przypadku popełnienia przestępstwa przez osobę posiadającą szczególne kwalifikacje zawodowe, m.in. lekarza, farmaceutę, chemika, inspektora sanitarnego, asystenta laboratoryjnego, położną, pielęgniarkę, technika dentystycznego, pracownika służby zdrowia lub osobę zajmującą się obrotem produktami farmaceutycznymi, przewidziana kara ulega zwiększeniu o połowę.

Odpowiedzialność karna konsumenta narkotyku, który posiada środki psychoaktywne do własnego użytku, kształtuje się odmiennie niż w przypadku innych przestępstw narkotykowych. Zgodnie z art. 191 k.k., osoba, która nabywa, przyjmuje, przechowuje środki odurzające w celu używania lub je używa, podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 5 lat. Ustawa przewiduje jednak możliwość niewszczynania postępowania i odroczenia orzekania[27] pod warunkiem nałożenia na konsumenta określonych obowiązków, ale wyłącznie, gdy osoba ta jest uzależniona od narkotyków. W takim przypadku prokurator informuje podejrzanego o konsekwencjach

26 Ő. Yazi, *Drug-Related Crimes in Turkey: Legal Consequences and Judicial Practices*, 9.05.2021 r., https://www.bicakhukuk.com/en/narcotic-drug-offences-in-turkey/ (1.09.2025 r.).

27 A. G. Demircan, *HAGB: Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması*, https://www.avukatgorkemdemircan. com/ceza-hukuku/hukmun-aciklanmasinin-geri-birakilmasi-hagb-cmk-231/ (1.09.2025 r.).

niewywiązania się z obowiązków. W okresie odroczenia orzekania wobec sprawcy stosuje się okres próby, trwający co najmniej rok, który może zostać przedłużony maksymalnie o dwa lata w odstępach sześciomiesięcznych na wniosek kuratora lub decyzją prokuratora. Osoba objęta okresem próby może zostać skierowana na leczenie[28]. Naruszenie okresu próby, w szczególności poprzez używanie, nabywanie lub posiadanie narkotyków, traktowane jest jako uchybienie obowiązkom probacyjnym. Jeżeli jednak sprawca wywiąże się ze wszystkich obowiązków i okres próby upłynie pomyślnie, dalsze ściganie za czyn będący przedmiotem postępowania staje się niezasadne[29].

Surowszej odpowiedzialności podlega użytkownik posiadający narkotyki lub używający ich w określonych miejscach, takich jak szkoły, szpitale czy inne miejsca publiczne. W takich przypadkach przewidziana kara może zostać zwiększona o połowę górnej granicy ustawowej.

Na szczególne złagodzenie odpowiedzialności karnej może liczyć tzw. „denuncjator". Osoba, która uczestniczyła w przestępstwach związanych z produkcją lub handlem narkotykami (także NSP), a przed uzyskaniem przez organy ścigania odpowiednich informacji poinformuje je o innych współsprawcach oraz miejscach przechowywania lub wytwarzania środków odurzających, pozostaje bezkarna, pod warunkiem że przekazane informacje przyczynią się do zapobieżenia popełnieniu kolejnego przestępstwa przez współsprawców. Analogicznie, konsument narkotyku, który przekaże informacje umożliwiające zatrzymanie dilerów i/lub zajęcie substancji odurzających, również może pozostać bezkarny. Każda inna forma współpracy z organami ścigania premiowana jest złagodzeniem kary w wymiarze od jednej czwartej do połowy, w zależności od zakresu i znaczenia udzielonej pomocy. Ponadto osoba uzależniona od narkotyków, która zgłosi się do władz publicznych lub instytucji ochrony zdrowia przed wszczęciem postępowania karnego w związku z nabyciem, przyjęciem lub posiadaniem narkotyków w celu podjęcia leczenia, również nie podlega karze. W takim przypadku funkcjonariusze publiczni oraz pracownicy służby zdrowia nie mają obowiązku zawiadamiania organów ścigania o popełnionym czynie[30]. Instytucja niekaralności denuncjatora, choć doskonale znana także polskim regulacjom, może budzić pewne wątpliwości. *Ratio legis* analizowanej instytucji sprowadza się do założenia, iż nagradzanie współpracy sprawcy z organami ścigania stanowi instrument ułatwiający zwalczanie struktur przestępczości zorganizowanej w obszarze obrotu narkotykami. Regulacje te należy zatem interpretować przede wszystkim w kategoriach prewencji kryminalnopolitycznej. Z drugiej strony instytucja ta generuje pewne zastrzeżenia

28 A. G. Demircan, *HAGB…*

29 A. G. Demircan, *HAGB…*

30 G. Akgul, *The Crime of Drug Use*, 8.02.2024 r., https://gokhanakgul.av.tr/en/ingiliz-uyusturucu-madde-kullanma-sucu/ (1.09.2025 r.).

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.06.5

z punktu widzenia zasad sprawiedliwości karania. Całkowite wyłączenie odpowiedzialności karnej osoby, która aktywnie uczestniczyła w działalności przestępczej, prowadzi do powstania znaczącej asymetrii: sprawca uzyskuje pełną ochronę prawną wyłącznie z przyczyn utylitarnych, co może zostać odczytane jako relatywizacja fundamentalnych zasad odpowiedzialności karnej. W konsekwencji może to generować ryzyko instrumentalizacji prawa karnego oraz nadużyć w postaci składania nieprawdziwych zeznań motywowanych chęcią uniknięcia kary.

III. Posiadanie NSP na tle polityki narkotykowej w Zjednoczonych Emiratach Arabskich

Jak zostało już wspomniane, w ZEA prawo i system polityczny są nierozerwalnie powiązane z islamem, który pełni funkcję religii państwowej, a prawo szariatu stanowi podstawę legislacji. Emiracki model państwowy, od momentu powstania w 1971 r., opiera się na federacji monarchii absolutnych, w których zarówno normy religijne, jak i tradycje plemienne wywierają istotny wpływ na kształt prawa oraz funkcjonowanie instytucji państwowych[31]. W praktyce oznacza to, że legislacja odzwierciedla nie tylko wartości moralne i etyczne islamu, lecz także pełni funkcję narzędzia utrzymania porządku społecznego oraz wizerunku państwa jako przestrzeni bezpiecznej dla obywateli i gości zagranicznych.

Specyfika emirackiego systemu prawnego jest szczególnie widoczna w kontekście polityki narkotykowej[32]. ZEA funkcjonują głównie jako kraj tranzytowy i punkt przeładunkowy dla narkotyków z Afganistanu, Pakistanu i Iranu, z Dubajem jako centrum logistycznym i tranzytowym, m.in. dla heroiny i kokainy. Na rynku krajowym dominują haszysz, nielegalne leki, fenetylina (stymulant typu amfetaminy) oraz heroina, przy czym nie odnotowano znaczącej uprawy ani produkcji narkotyków[33]. Prawo

31 *The UAE: A Federation Of Emirates Ruled By Absolute Monarchs*, „IPS International" 24.11.2022 r. Szariat ma zastosowanie we wszystkich sprawach dotyczących statusu osobistego, takich jak małżeństwo, rozwód, dziedziczenie i opieka nad dziećmi. W sprawach karnych sądy szariatu mogły orzekać kary, takie jak chłosta i ukamienowanie, ale były one rzadko stosowane, a od 2020 r. nie stanowią już, z pewnymi wyjątkami, legalnej formy kary. Tamże.

32 Problem narkotykowy w obecnym kształcie wyłonił się pod koniec lat 80. XX wieku, co wiązało się zarówno z szybkim rozwojem gospodarczym i urbanizacyjnym tego regionu, jak i zwiększoną dostępnością środków odurzających na rynku międzynarodowym. Wcześniej używanie substancji odurzających było ograniczone głównie do mniejszych grup etnicznych, takich jak hinduska, irańska czy pakistańska, oraz do starszych obywateli ZEA. Jednak po 1980 r. nastąpiła zmiana w strukturze użytkowników narkotyków, z przejściem od haszyszu do silniejszych i bardziej uzależniających substancji, jak heroina. Wzrost konsumpcji narkotyków w ZEA w tym okresie był wynikiem kilku czynników. Po pierwsze, region stał się bardziej podatny na przemyt narkotyków z powodu swojej stabilności politycznej, rozwoju infrastruktury i wysokiej łączności z resztą świata. Po drugie, wzrost napływu turystów, pracowników zagranicznych oraz ekspansja handlu transgranicznego stworzyły warunki sprzyjające pojawieniu się nowych form uzależnień i nielegalnego handlu narkotykami. W tym okresie władze ZEA zaczęły dostrzegać rosnące zagrożenie dla zdrowia publicznego, bezpieczeństwa i porządku społecznego, co doprowadziło do wprowadzenia zaostrzonych regulacji prawnych, ścisłej kontroli granic oraz programów prewencyjnych mających na celu ograniczenie konsumpcji i dystrybucji narkotyków. H. A. Al Ghaferi, A. Y. Ali, T. A. Gawad, S. Wanigaratne, *Developing…*, s. 92 i n.

33 *International Narcotics Control Strategy* Report (INCSR) 2016, https://2009-2017.state.gov/j/inl/rls nrcrpt/2016/vol1/253319.htm (1.09.2025 r.).

ZEA nie dokonuje rozróżnienia między rodzajami narkotyków, a nawet minimalne ilości substancji odurzających – ujawnione w organizmie, w krwi lub moczu, a także obecne na ubraniu – skutkują automatycznie wyrokiem skazującym. Przemyt i handel narkotykami są zagrożone karą śmierci, przy czym w obowiązującym porządku prawnym wszystkie środki odurzające podlegają jednolitemu, restrykcyjnemu reżimowi, bez rozróżnienia na tzw. narkotyki „miękkie" i „twarde" oraz niezależnie od ich rodzaju, klasy czy stopnia zagrożenia, jakie stwarzają dla zdrowia publicznego czy zdrowia jednostki. Restrykcyjny charakter tych regulacji znajduje uzasadnienie zarówno w normatywnie umocowanych zakazach o podłożu religijnym, jak i w pragmatycznej potrzebie ochrony wizerunku państwa w stosunkach międzynarodowych. W rezultacie system prawny ZEA charakteryzuje się polityką zero-tolerancji, a kontrola społeczna i egzekwowanie prawa odbywają się w ścisłym powiązaniu z normami religijnymi, co odróżnia kraj od świeckich państw regionu stosujących również restrykcyjne regulacje (jak np. Turcja)[34].

Początkowo polityka „zerowej tolerancji" wobec pozamedycznego używania środków psychoaktywnych została formalnie uregulowana w Dekrecie Federalnym nr 14 z 1995 r.[35] dotyczącym zwalczania środków odurzających i substancji psychotropowych. Przepisy te kryminalizowały produkcję, import, eksport, transport, kupno, sprzedaż, posiadanie oraz przechowywanie substancji odurzających i psychotropowych, z wyjątkiem sytuacji dopuszczonych w ramach nadzorowanej i regulowanej działalności medycznej lub naukowej, zgodnie z obowiązującymi regulacjami. W 2021 r. dekret nr 30 w sprawie zwalczania środków odurzających i substancji psychotropowych wprowadził nowelizacje w tym zakresie, utrwalając restrykcyjny charakter polityki narkotykowej państwa i adaptując przepisy do współczesnych zagrożeń związanych z używaniem nowych substancji psychoaktywnych[36].

Dekret definiuje środki odurzające i substancje psychotropowe jako substancje naturalne lub syntetyczne, wymienione w odpowiednim załączniku: środki odurzające zawarte zostały w załącznikach od 1 do 4, zaś substancje psychotropowe od 5 do 8 ustawy. Aktualizacja wykazów następuje decyzją Rady Ministrów na wniosek Ministra Zdrowia, po uzyskaniu zgody komisji lekarskiej, powołanej na mocy odpowiedniego rozporządzenia ministra. Wykazy obejmują m.in.: wykaz 1 – fentanyl, kokaina, liście koki, koncentrat słomy makowej, heroina, metadon, morfina, opium; wykazy 2 i 3 – kodeina, etylomorfina, w zależności od ilości składnika aktywnego w gotowym produkcie; wykaz 4 – substancje naturalnego pochodzenia, w tym

34 ZEA, podobnie jak Turcja, są stroną konwencji narkotykowych przyjętych pod egidą ONZ. Dodatkowo ZEA są także stroną Arabskiej Konwencji przeciwko nielegalnemu obrotowi środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi z 1994 r.

35 Federal Law No. 14 of 1995 on Combating Narcotic Drugs and Psychotropic Substances: https://rakpp.rak.ae/ar/ (24.08.2025 r.).

36 Federal Decree Law No. 30 of 2021 on Combating Narcotic Drugs and Psychotropic Substances: https://rakpp.rak.ae/ar/ (24.08.2025 r.).

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.06.5

konopie, *khat*, nasiona maku; wykaz 5 – metkatynon, meskalina, psylocyna; wykaz 6 – niektóre substancje z grupy amfetamin; wykaz 7 – niektóre barbiturany; wykaz 8 – pozostałe barbiturany, a także niektóre pochodne benzodiazepin, jak klonazepam czy oksazepam. Analogicznie jak w przypadku Turcji, ZEA nie posiadają odrębnego ustawodawstwa regulującego NSP. Wszelkie nowo pojawiające się na rynku substancje są klasyfikowane jako środki odurzające i sukcesywnie włączane do odpowiednich wykazów substancji kontrolowanych. Pierwsze NSP zostały formalnie włączone do wykazów w 2014 r. Choć pojawiały się na rynku wcześniej, ich obecność stała się wyraźnie zauważalna dopiero na przełomie 2012 i 2013 r., kiedy to władze odnotowały wzrost przemytu oraz użycia syntetycznych kannabinoidów, takich jak „Spice" i „K2"[37]. W 2014 r. ZEA, jako pierwsze państwo arabskie, wprowadziły syntetyczne kannabinoidy do wykazu substancji kontrolowanych, obejmując kontrolą kilka grup tych związków, dodając je do wykazów 1, 2, 5, 6, 7 i 8 dekretu. Pełny wykaz syntetycznych kannabinoidów niemedycznych znalazł się w tabeli 1, natomiast syntetyczne kannabinoidy stosowane w medycynie, zgodnie z definicjami generycznymi, zostały dodane do tabeli 6. W tym samym okresie krajowa kontrola objęła również wybrane benzodiazepiny, m.in. etizolam i pirazolam[38]. Posiadanie oraz wszelkie inne czynności związane ze środkami kontrolowanymi są zabronione, z wyjątkiem ściśle monitorowanych zastosowań medycznych lub celów badawczych. Substancji tych nie wolno używać w żadnej formie do celów osobistych, chyba że jest to uzasadnione leczeniem i odbywa się na podstawie recepty wystawionej przez lekarza posiadającego odpowiednie uprawnienia do przepisywania tego typu środków[39]. Dekret w art. 41 i następnych przewiduje, że osoba posiadająca środki określone w tabelach 1, 2, 4 i 5 w celu użycia lub używająca ich nielegalnie podlega karze pozbawienia wolności nie krótszej niż 2 lata i/lub karze grzywny. W przypadku substancji wymienionych w tabelach 3, 6, 7 i 8 sprawcy grozi kara pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 2 lat, przy czym sąd może dodatkowo nałożyć grzywnę. Szczególną regulację zawiera art. 44 dekretu, który dotyczy używania lub posiadania z zamiarem użycia substancji lub roślin innych niż środki odurzające lub substancje psychotropowe wymienione w załącznikach; jeżeli substancja lub roślina może wywołać efekt odurzenia, sprawca podlega karze pozbawienia wolności do 1 roku.

Dekretem z 2021 r. ustanowiono także, że wobec użytkownika narkotyków lub problematycznego posiadacza substancji psychoaktywnych (uzależnionego), w przypadku braku recydywy, sąd może zamiast orzekania kary pozbawienia wolności

37 *Eight youth caught with 398 bags of 'spice' drugs*, „Gulf News" 15.09.2018 r., https://gulfnews.com/uae/crime/eight-youth-caught-with-398-bags-of-spice-drugs-1.1831451 (1.09.2025 r.).

38 *UNODC Laboratory and Scientific Service Portals*, https://www.unodc.org/LSS/Country/DetailsLegal System?code=GL&country=AE (24.08.2025 r.).

39 *Drugs and controlled medicines*, https://u.ae/en/information-and-services/health-and-fitness/drugs-and-controlled-medicines (1.09.2025 r.).

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.06.5

zdecydować o skierowaniu do ośrodka leczenia uzależnień lub ośrodka resocjalizacyjnego. Alternatywnie możliwe jest zastosowanie grzywny lub nałożenie kary wolnościowej w formie prac na rzecz społeczności. Umieszczenie w ośrodkach leczniczych i resocjalizacyjnych następuje po zasięgnięciu opinii komisji nadzorującej, która przedkłada sądowi sprawozdanie co 6 miesięcy lub na jego żądanie, określające stan zdrowia i postępy skazanego. Sprawca może opuścić ośrodek, jeśli stan zdrowia, zgodnie z raportem komisji, na to pozwala, przy czym okres pobytu nie może przekraczać 2 lat. Postępowanie karne nie jest wszczynane, jeżeli sprawca sam zgłosi się na leczenie, a zgłoszenia takiego może również dokonać małżonek lub inna osoba najbliższa. Ponadto prokurator ma możliwość skierowania użytkownika na leczenie, które, jeśli zostanie pomyślnie zakończone, skutkuje zaniechaniem pociągnięcia do odpowiedzialności karnej. Dekret można byłoby zatem uznać za krok w kierunku większej humanizacji polityki narkotykowej, w szczególności w odniesieniu do osób uzależnionych. Regulacja wskazana wyżej, przynajmniej w wymiarze normatywnym, ustanowiła mechanizmy umożliwiające zastąpienie kar pozbawienia wolności działaniami o charakterze leczniczym, co odzwierciedla podejście skoncentrowane na rehabilitacji i readaptacji społecznej sprawcy. Niestety, pomimo formalnego wprowadzenia leczenia uzależnień jako alternatywy wobec kary pozbawienia wolności, w praktyce system ten napotyka liczne ograniczenia. Ograniczona dostępność placówek, mimo zauważalnej poprawy w porównaniu z rokiem 2001, koszty leczenia oraz ograniczona skłonność organów wymiaru sprawiedliwości do stosowania środków alternatywnych skutkują tym, że wdrożenie przewidzianego modelu resocjalizacyjnego pozostaje w praktyce ograniczone, co wpływa na efektywność realizowanej polityki rehabilitacyjnej wobec osób uzależnionych[40]. Z perspektywy zasady humanitaryzmu, obserwowana w praktyce dominująca represyjność polityki narkotykowej wskazuje na istotną rozbieżność między deklarowanymi celami a faktycznym funkcjonowaniem systemu. W konsekwencji efektywność tej polityki wydaje się być niewielka, a postulaty zmniejszenia stygmatyzacji osób uzależnionych oraz ich integracji społecznej pozostają w dużym stopniu nieosiągnięte.

Odmienne rozwiązania w zakresie polityki karnej stosuje się wobec recydywistów. Sprawca wielokrotnie skazany za posiadanie środków odurzających może zostać objęty dodatkowymi środkami karnymi, takimi jak zakaz przebywania w określonych miejscach lub zakaz wykonywania określonego zawodu, na okres od 1 do 5 lat. Naruszenie nałożonych zakazów skutkuje karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 1 roku. W przypadku przestępstwa polegającego na wielokrotnym używaniu środków odurzających lub substancji psychotropowych sąd może orzec odmowę wydania lub cofnięcie prawa jazdy. Ponadto osoby skazane za używanie narkotyków lub te, wobec których nie wszczęto postępowania karnego, podlegają obowiązkowym okresowym

40 H. A Al Ghaferi, A. Y Ali, T. A Gawad, S. Wanigaratne, *Developing…*, s. 93 i n.

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.06.5

badaniom na obecność narkotyku w organizmie przez okres do 2 lat po wykonaniu kary. Niewykonanie tego obowiązku pociąga odpowiedzialność karną, zagrożoną grzywną oraz karą pozbawienia wolności nie krótszą niż 2 lata.

Z kolei niektóre z czynności podażowych dotyczących substancji z tabeli 1, 2, 4 i 5 obwarowane zostały karą śmierci. Jest tak również w przypadku posiadania w celu dalszej dystrybucji. Posiadanie zwykłe (nie na własny użytek) zagrożone zostało karą pozbawienia wolności od 10 lat do 15 lat i grzywną. Jeśli jednak sprawca posiadał narkotyki w celach handlowych, podlega karze śmierci. Dość podobnie uregulowane zostały zasady odpowiedzialności karnej w przypadku substancji wskazanych w tabelach 3, 6, 7 i 8. Jeśli sprawca posiada tego typu substancje z przeznaczeniem na handel, podlega karze dożywotniego pozbawienia wolności, a w przypadku recydywy – karze śmierci. Należy także dodać, iż przepisy wykluczyły możliwość obniżenia kary za jakiekolwiek przestępstwa narkotykowe przewidziane w powyższym dekrecie. Praktycy zwracają uwagę, że w rzeczywistości surowsze sankcje są często nakładane na cudzoziemców w porównaniu z obywatelami ZEA, przy czym w wielu przypadkach karze towarzyszy obowiązkowa deportacja[41]. Organy policyjne oraz służby celne w ZEA prowadzą systematyczne działania kontrolne, natomiast sądy przyjmują restrykcyjną linię orzeczniczą, nie stosując złagodzonego podejścia wobec obywateli obcych państw. W kraju niejednokrotnie odnotowywane są przypadki wymierzania wieloletnich kar pozbawienia wolności za posiadanie nieznacznych ilości substancji psychoaktywnych, a także za wwożenie na terytorium państwa produktów farmaceutycznych zawierających składniki uznawane w prawie emirackim za środki narkotyczne[42]. Analizując politykę narkotykową ZEA w tym aspekcie, należy podkreślić jej wysoce restrykcyjny charakter, który w praktyce może wykazywać znamiona nierównego traktowania obywateli i cudzoziemców. Z powyższych informacji wynika, iż wobec osób nieposiadających obywatelstwa emirackiego częściej orzekane są surowsze sankcje, którym towarzyszy obligatoryjna deportacja. Z punktu widzenia europejskiej doktryny prawniczej rozwiązanie to budzi istotne wątpliwości, w szczególności w odniesieniu do zasady równości wobec prawa, która stanowi jeden z fundamentalnych filarów współczesnych systemów prawnych. Ponadto zauważyć należy, że emiracka linia orzecznicza charakteryzuje się rygoryzmem również w odniesieniu do przypadków o niskim stopniu społecznej szkodliwości, takich jak posiadanie nieznacznych (niekiedy nawet śladowych) ilości substancji psychoaktywnych czy wwożenie leków dostępnych legalnie w innych jurysdykcjach. Z perspektywy prawnokarnej znanej państwom europejskim może to budzić zarzut naruszenia zasady proporcjonalności

41 *Drug crimes, trafficking and possession*, https://www.lawyersuae.com/drug-abuse-penalties-and-trafficking-offenses/ (10.10.2025 r.).

42 *Drugs and controlled medicines*, https://u.ae/en/information-and-services/health-and-fitness/drugs-and-controlled-medicines (1.09.2025 r.); M. Yaseen, *Dubai court fines and jails traveller for bringing drugs into UAE*, 15.04.2025 r., https://www.gulftoday.ae/news/2025/04/15/dubai-court-fines-and-jails-traveller-for-bringing-drugs-into-uae (1.09.2025 r.); *Criminal Penalties in United Arab Emirates*, Country Reports, https://www.countryreports.org/country/UnitedArabEmirates/criminal-penalties.htm (1.09.2025 r.).

reakcji karnej oraz prowadzić do postrzegania tej polityki jako wybitnie represyjnej, a tym samym problematycznej w świetle standardów ochrony praw człowieka.

IV. Podsumowanie

Oba kraje, Turcja i ZEA, choć geograficznie i kulturowo należą do świata muzułmańskiego, w swoim podejściu do polityki narkotykowej wykazują istotne różnice. Oba państwa wykazują pewne podobieństwa w zakresie rygoru prawnego: stosują surowe kary pozbawienia wolności za posiadanie narkotyków, nakładają bardzo restrykcyjne sankcje za handel i przemyt substancji psychoaktywnych oraz charakteryzują się niskim poziomem społecznej akceptacji wobec używania środków odurzających. Różnice między nimi są jednak zasadnicze. Turcja opiera swoje prawo na świeckiej konstytucji, inspirowanej europejskim modelem prawnym. Choć posiadanie narkotyków podlega karze pozbawienia wolności, w praktyce istnieją również programy resocjalizacyjne oraz możliwości leczenia uzależnień (niekiedy leczenie jest obowiązkowe)[43], co wskazuje na większą humanizację systemu oraz uwzględnienie aspektu ochrony jednostki. W ZEA system prawny w dużym stopniu opiera się na normach religijnych, przy czym wszelkie naruszenia obowiązujących przepisów są egzekwowane w sposób dość rygorystyczny. Posiadanie nawet śladowej ilości substancji skutkuje pozbawieniem wolności, natomiast handel i przemyt mogą wiązać się z karą śmierci. Oba państwa stanowią zatem przykłady systemów politycznych, które, pomimo odmiennych tradycji ustrojowych, posiadają wspólne korzenie kulturowe osadzone w islamie i traktują narkotyki jako istotne zagrożenie dla porządku społecznego. Szczególne znaczenie dla cudzoziemców podróżujących do tych krajów ma fakt, że nieznajomość obowiązujących przepisów prawnych nie stanowi podstawy do uniknięcia odpowiedzialności. Zarówno w Turcji, jak i w ZEA posiadanie substancji psychoaktywnych, nawet w minimalnych ilościach, może skutkować poważnymi konsekwencjami prawnymi, obejmującymi długotrwałe pozbawienie wolności, deportację, a w przypadku ZEA – potencjalnie również karę śmierci.

Turcja, pomimo wysokiego rygoru karnego, umożliwia jednak funkcjonowanie wybranych programów resocjalizacyjnych oraz terapii uzależnień, co wskazuje na częściową humanizację systemu oraz orientację na ochronę porządku publicznego w kontekście świeckiego prawa. ZEA natomiast stosują politykę zero-tolerancji, w której normy religijne oraz ochrona wizerunku państwa determinują brak możliwości złagodzenia sankcji wobec osób naruszających przepisy narkotykowe. Z punktu widzenia skuteczności w zakresie prewencji oraz utrzymania ścisłej kontroli społecznej oba systemy wykazują pewien poziom efektywności, niemniej jednak, z perspektywy

43 *Turkish Drug Report*, Ankara 2024, s. 11.

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.06.5

prawnej i ochrony praw człowieka, model turecki cechuje się – mimo wszystko – nieco większą elastycznością i dostosowaniem do indywidualnych potrzeb jednostki.

Dostęp do usług zdrowotnych dla osób używających narkotyków w regionach muzułmańskich pozostaje istotnie ograniczony przez szereg barier społeczno-kulturowych, w tym stygmatyzację, dyskryminację, brak społecznego zrozumienia, opór lokalnych społeczności oraz czynniki religijne. Bariery te, występujące zarówno na poziomie społecznym, jak i w instytucjach opieki zdrowotnej, prowadzą do niedoborów w zakresie realizacji programów wymiany igieł i strzykawek, ograniczeń w dostępie do terapii agonistami opioidowymi (OAT) oraz utrudnień w zapewnieniu leczenia HIV. W rezultacie polityka redukcji szkód jest w praktyce wdrażana fragmentarycznie i w ograniczonym zakresie, co redukuje jej potencjał profilaktyczny i leczniczy oraz wpływa na efektywność interwencji w obszarze zdrowia publicznego. Obecnie dostępne programy redukcji szkód koncentrują się niemal wyłącznie na terapii OAT, przy czym ich zasięg pozostaje ograniczony. W Turcji programy OAT są wdrażane również w zakładach karnych, choć zakres tych działań jest niewielki[44]. W ZEA natomiast terapia OAT nie funkcjonuje w systemie penitencjarnym, a klasyczne instrumenty polityki redukcji szkód, takie jak wymiana igieł i strzykawek, specjalistyczne pokoje konsumpcji narkotyków czy dystrybucja naloksonu, pozostają nieobecne. Sytuacja ta wskazuje na utrzymującą się dominację podejścia represyjnego wobec osób używających narkotyków[45].

W kontekście globalnych tendencji liberalizacji prawa narkotykowego obserwowanych w wielu krajach Zachodu, doświadczenia Turcji i ZEA wskazują, że w tych regionach oraz w ramach dominującej tam kultury nadal utrzymuje się restrykcyjna polityka wobec narkotyków oraz ich użytkowników. Zjawisko to podkreśla znaczenie uwarunkowań kulturowych i tradycji jako kluczowych czynników determinujących zarówno konsekwencje prawne, jak i społeczne związane z używaniem substancji psychoaktywnych oraz obrotem nimi.

44 G. Lasco, W. Kimemia, M. Plotko, C. Ahumada, J. Di Iorio, I. Salameh, E. Aaraj, T. Kerr, J. Gobeil, A. Akpan, P. B. Luseni, R. Csák, T. Lenihan, D. Geraghty, T. Potiki, S. Brausch, T. Potiki, C. Monareng, R. R. Lawlor, *The global state of harm reduction*, HRI 2024, s. 17.

45 Tamże, s. 14.

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.06.5

dr Katarzyna Tkaczyk-Rymanowska

Autorka jest doktorem nauk prawnych, odbyła aplikację sądową ukończoną egzaminem sędziowskim. Dwukrotna stypendystka w Max Planck Institut für Ausländisches und Internationales Strafrecht Freiburg im Breisgau. Adiunkt w Katedrze Prawa Karnego WSPiA w Rzeszowie. Wykładowczyni uniwersytetów w Neapolu i Bratysławie. Członkini Polskiego Towarzystwa Kryminologicznego PAN im. prof S. Batawii, The International Society for the Study of Emerging Drugs oraz The UNODC Synthetic Drug Strategy Community. Zajmuje się zagadnieniami związanymi z przestępczością narkotykową.

The author holds is a PhD in law and completed judicial training ended with a judge's examination. She received two scholarships to conduct research at the Max Planck Institut für Ausländisches und Internationales Strafrecht Freiburg im Breisgau. Assistant professor in the Department of Criminal Law at the WSPiA University of Rzeszów. Lecturer at the universities of Naples and Bratislava. Member of the Professor Stanislaw Batawia Polish Society of Criminology at the Polish Academy of Sciences, the International Society for the Study of Emerging Drugs, and the UNODC Synthetic Drug Strategy Community. She researches issues of drug-related crime.

Abstract

Keywords: *drug policy, Middle East, drug possession, new psychoactive substances*

Between secularism and the sharia: Possession of new psychoactive substances in Turkish and Emirati criminal law in the light of the drug policies of both countries

Drug possession, including NPSs, is a global legal and social challenge. While Western countries are experiencing legal liberalization, restrictive regulations remain in place in many Asian and Middle Eastern countries. An analysis of the drug policies of Turkey and the United Arab Emirates (UAE) highlights the contrast between secular and Islamic states: Turkey applies penalties proportionate to the substance and the perpetrator's intent, supported by drug monitoring mechanisms and cooperation with the EMCDDA (EUDA), while the UAE pursues a zero-tolerance policy, and drug trafficking can result in the death penalty. The study highlights the importance of cultural, religious, and legal considerations in shaping drug policies. The analysis is based on the comparative law method, a review of international literature and reports, and consideration of cultural and religious context.

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.06.5

Bibliografia

1. **Abdul Asif Rashid,** *Understanding UAE's laws on Narcotics and Psychotropic Substances*, 3.01.2025 r., https://abspartners.ae/uae-laws-on-narcotics-psychotropics/
2. **Adamczyk Andrzej,** *Ustrój polityczny Turcji w latach 1918–1960*, Warszawa 2013
3. **Akgul Gokhan,** *The Crime of Drug Use*, 8.02.2024 r., https://gokhanakgul.av.tr/en/ingiliz-uyusturucu-madde-kullanma-sucu/
4. **Ali Faisal, Fidler Matt,** *100 years of the Republic of Turkey in pictures*, „The Guardian" 29.10.2023 r., https://www.theguardian.com/world/2023/oct/29/100-years-of-the-republic-of-turkey-in-pictures
5. **Appleby Peter, Peters Monserrat,** *Is the UAE's Role as a Safe Haven for Traffickers Waning?*, „Insight Crime" 10.06.2025 r.
6. *Constitution of the Republic of Türkiye & Rules of Procedure of the Grand National Assembly of Türkiye*, https://www5.tbmm.gov.tr/yayinlar/2021/TC_Anayasasi_ve_TBMM_Ic_Tuzugu_Ingilizce.pdf
7. *Criminal Penalties in United Arab Emirates, Country Reports*, https://www.countryreports.org/country/UnitedArabEmirates/criminal-penalties.htm
8. *Current situation with respect to regional and subregional cooperation*, UNODC 2020
9. **Dahl Michal,** *Wprowadzenie do tureckiego prawa administracyjnego*, „Studia Iuridica Toruniensia" tom XVI
10. **Demircan Gorkem,** *HAGB: Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması*, https://www.avukatgorkemdemircan.com/ceza-hukuku/hukmun-aciklanmasinin-geri-birakilmasi-hagb-cmk-231/
11. *Drug crimes, trafficking and possession*, https://www.lawyersuae.com/drug-abuse-penalties-and-trafficking-offenses/
12. *Drugs and controlled medicines*, https://u.ae/en/information-and-services/health-and-fitness/drugs-and-controlled-medicines
13. *Eight youth caught with 398 bags of 'spice' drugs*, „Gulf News" 15.09.2018 r., https://gulfnews.com/uae/crime/eight-youth-caught-with-398-bags-of-spice-drugs-1.1831451
14. *European Union Agencies*, https://www.ab.gov.tr/52453_en.html
15. *Generic Legislation for Republic of Turkiye*, https://www.unodc.org/LSS/Country/DetailsLegalSystem?code=GL&country=TR
16. **Ghaferi Hamad A. Al, Ali Ahmed Y., Gawad Tarek A., Wanigaratne Shamil,** *Developing substance misuse services in United Arab Emirates: the National Rehabilitation Centre experience*, „British Journal of Psychiatry International" 2017/14(4)
17. *High-risk drug use and new psychoactive substances*, Results from an EMCDDA trendspotter study 2017
18. International Narcotics Control Strategy Report (INCSR) 2016, https://2009-2017.state.gov/j/inl/rls nrcrpt/2016/vol1/253319.htm

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.06.5

19. **Lasco Gideon, Kimemia Wangari, Plotko Maria, Ahumada Carolina, Di Iorio Jorgelina, Salameh Isabelle, Aaraj Elie, Kerr Thomas, Gobeil John., Akpan Aniedi, Luseni Prince Bull., Csák Robert, Lenihan Triona, Geraghty David, Potiki Tuari, Brausch Shawnee, Potiki Tracey, Monareng Charity., Lawlor Ruby Rose,** *The global state of harm reduction*, HRI 2024
20. *NPS New psychoactive substances*, UNODC 2020
21. **Peker Efe,** *Beyond Positivism: Building Turkish Laiklik in the Transition from the Empire to the Republic (1908–38)*, „Social Science History" 2020/44
22. **Szymański Adam,** *Między islamem a kemalizmem, problem demokracji w Turcji*, Wyd. PISM 2008
23. *The Federal Judiciary*, https://u.ae/en/about-the-uae/the-uae-government/the-federal-judiciary/
24. *The UAE: A Federation Of Emirates Ruled By Absolute Monarchs*, IPS International 24.11.2022 r.
25. **Tkaczyk-Rymanowska Katarzyna,** Prawnokarne aspekty posiadania nowych substancji psychoaktywnych w Polsce na tle polityki narkotykowej wybranych krajów, Rzeszów 2025
26. *Turkish Drug Report*, Ankara 2024
27. United Arab Emirates Constitution 2015–1436
28. *UNODC Laboratory and Scientific Service Portals*, https://www.unodc.org/LSS/Country/DetailsLegal System?code=GL&country=AE
29. **Walczak Nela,** *Czy w Emiratach jest bezpiecznie? Fakty, które musisz znać przed podróżą*, https://hellastravel.pl/czy-w-emiratach-jest-bezpiecznie-fakty-ktore-musisz-znac-przed-podroza
30. **Yaseen Mohammed,** *Dubai court fines and jails traveller for bringing drugs into UAE*, 15.04.2025 r., https://www.gulftoday.ae/news/2025/04/15/dubai-court-fines-and-jails-traveller-for-bringing-drugs-into-uae
31. **Yazi Őnceki,** *Drug-Related Crimes in Turkey: Legal Consequences and Judicial Practices*, 9.05.2021 r., https://www.bicakhukuk.com/en/narcotic-drug-offences-in-turkey/

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.06.5